

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 394/2010-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. februára 2011 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti A., s. r. o., P., zastúpenej advokátkou JUDr. A. D. M., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 148/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 20/2000), za účasti Okresného súdu Piešťany, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti A., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 148/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 148/2008 konal bez zbytočných priťahov.

3. Obchodnej spoločnosti A., s. r. o., priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti A., s. r. o., trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. A. D. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júla 2010 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti A., s. r. o., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátkou JUDr. A. D. M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 148/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 20/2000) a postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN-12 C 20/2000.

Zo sťažnosti, ako aj zo spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 148/2008 o určenie, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu bolo vydržané. Návrh na začatie konania bol okresnému

súdu doručený 27. marca 2000 a bola mu pridelená spisová značka 12 C 20/2000. Okresný súd 14. apríla 2000 vyzval sťažovateľa na doplnenie návrhu. Sťažovateľ návrh doplnil 2. mája 2000 a súčasne podal vo veci konajúcejmu súdu žiadosť o poskytnutie 60-dňovej lehoty na mimosúdne urovnanie sporu, ktorú podaním z 3. júla 2000 zopakoval. Okresný súd vyzval sťažovateľa 7. júla 2000 na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania a následne sa 18. septembra 2000 vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu potreby obstarat' listinné dôkazy z Okresného úradu Piešťany, odboru katastra.

Dňa 29. marca 2001 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby predložil, resp. navrhol ďalšie dôkazy. Ďalšie pojednávanie vo veci sa konalo 20. júna 2001 za prítomnosti oboch procesných strán a bolo odročené na neurčito. Prípisom z 26. februára 2002 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril, či trvá na podanom návrhu na začatie konania.

Dňa 14. apríla 2003 podal sťažovateľ návrh na nariadenie predbežného opatrenia z dôvodu, že *„odporkyne v priebehu roka 2001 vykonali oplotenie svojich pozemkov zapísaných na LV č. 997. Oplotenie vykonali tak, že prístupovú spevnenú komunikáciu vedúcu k stavbám, ktoré sú vo vlastníctve navrhovateľa prehradili takým spôsobom, že do jeho stavieb znemožnili vstup.*

Keďže došlo k zrejmemu zásahu do pokojného stavu, domáhal sa navrhovateľ ochrany u starostu obce R... Starosta obce zaslal navrhovateľovi list zo dňa 10. 5. 2001, v ktorom oznámil, že obecné zastupiteľstvo povolilo oplotenie pozemkov s tým, že prechod k budovám si vlastníci doriešia sami.“

Okresný súd prípisom z 15. apríla 2003 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Na pojednávaní 19. mája 2003 okresný súd prerokoval vec za prítomnosti účastníkov konania, pričom ho odročil z dôvodu potreby vykonať ohliadku nehnuteľností, ktorú následne uskutočnil 12. júna 2003. *„... Súd skonštatoval, že budovy sú v dezolátnom stave, pozemky sú oplotené, takže prístup k nim nie je možný.“* Okresný súd uznesením č. k. 12 C 20/2000-170 z 13. júna 2003 zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ 2. júla 2003 odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“)

uznesením č. k. 11 Co 169/2003-196 z 30. septembra 2003 tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podaním z 23. júla 2003 požiadal sťažovateľ o pripustenie zmeny petitu žaloby keďže zistil, že došlo k zmene parcelných čísel nehnuteľností, ktorých sa spor týka. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa i v tomto období snažil o mimosúdne vyriešenie sporu, avšak bezúspešne. Podaním z 12. decembra 2003 opätovne žiadal o pripustenie zmeny petitu žaloby a nadväzne aj o pripustenie zmeny petitu predbežného opatrenia.

Dňa 13. februára 2004 bola vec vedená pod sp. zn. 12 C 20/2000 pridelená novému zákonnému sudcovi, ktorý 23. marca 2005 účastníkom konania oznámil, že predpokladaný termín pojednávania vo veci je 3. štvrtrok 2005. Následne Okresný súd Trnava, na ktorý v rámci reorganizácie výkonu súdnictva predmetná právna vec prešla, uznesením č. k. PN-12 C 20/2000-218 z 3. októbra 2007 pripustil zmenu petitu žaloby, ako aj predbežného opatrenia.

Po ďalšej zmene výkonu súdnictva bola vec vrátená okresnému súdu, kde jej bola pridelená nová sp. zn. 4 C 148/2008. Dňa 13. mája 2009 sa vo veci konalo pojednávanie, na ktorom „... zákonný sudca skonštatoval, že s odporkyňou v 1. rade pani L. Š. pracoval v rokoch 1979 – 1984 na Š. vtedajšieho Č., pričom sudca vyhlásil, že vzťahy na tamojšom pracovisku boli veľmi priateľské, všetci zamestnanci si tam vychádzali ako jedna rodina. Právna zástupkyňa navrhovateľa vzhľadom na skutočnosť, že na pojednávaní nebol navrhovateľ prítomný a vzhľadom na vyjadrenie zákonného sudcu a priebeh doterajšieho konania vzniesla námietku zaujatosti.

Pojednávanie bolo odročené na neurčito, z dôvodu predloženia veci Krajskému súdu na rozhodnutie o uplatnenej námietke zaujatosti. “

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že „dňa 05. 06. 2009 doručila právna zástupkyňa navrhovateľa Okresnému súdu Piešťany list adresovaný predsedníčke súdu, v ktorom uviedla, že sa informovala dňa 4. 6. 2009 na súde, či bola vec predložená v lehote stanovenej v § 16 ods. 1 O. s. p. Krajskému súdu na rozhodnutie o uplatnenej námietke

zaujatosti a vzhľadom na to, že zistila, že sa tak nestalo, požiadala o prešetrenie a vykonanie úkonov v tom smere, aby bola vec v primeranej lehote prejednaná, keďže od podania návrhu uplynula doba 9 rokov.“.

Dňa 9. júna 2009 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za námietku zaujatosti a následne 29. júna 2009 bol spis predložený krajskému súdu a sťažovateľovi bolo doručené upovedomenie predsedníčky okresného súdu o spôsobe vybavenia jeho sťažnosti.

Krajský súd uznesením č. k. 11 NcC 6/2009-249 z 1. júla 2009 rozhodol, že zákonný sudca je vylúčený z prerokovania veci. Spis bol 3. decembra 2009 pridelený novému zákonnému sudcovi, ktorý 10. decembra 2009 vyzval sťažovateľa, aby okresnému súdu oznámil, či trvá na nariadení predbežného opatrenia. Keďže sťažovateľ 28. decembra 2009 oznámil, že na nariadení predbežného opatrenia trvá, okresný súd jeho návrhu uznesením č. k. 4 C 148/2008-264 zo 17. februára 2010 vyhovel. Uznesenie o nariadení predbežného opatrenia sa stalo vykonateľným 26. februára 2010 a právoplatnosť nadobudlo 16. marca 2010.

Prípisom zo 6. septembra 2010 okresný súd poučil účastníkov konania o ich procesných právach a povinnostiach a zároveň vyzval sťažovateľa a príslušnú správu katastra na predloženie listinných dôkazov. Dňa 21. septembra 2010 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu ospravedlnenia sa právneho zástupcu odporcov. Nový termín pojednávania bol nariadený na 23. november 2010.

V záverečnej časti sťažnosti sťažovateľ uvádza, že „z popísaného skutkového stavu je zrejmé, že súdne konanie, ktoré začalo dňa 27. 3. 2000 podaním žaloby na Okresný súd Piešťany nie je do dnešného dňa právoplatne skončené... toto konanie trvá už skoro 10 rokov, čo vytvára stav právnej neistoty na strane navrhovateľa – sťažovateľa... od vrátenia veci z Krajského súdu Trnava (po zrušení rozhodnutia o zamietnutí predbežného opatrenia) na Okresný súd v Piešťanoch dňa 12. 11. 2003 do presunu veci na Okresný súd Trnava k 1. 1. 2005 (vzhľadom na účinnosť zákona č. 371/2004 Z. z. osídlach a obvodoch

súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok), nebol vo veci vykonaný žiadny úkon, pričom sťažovateľ v zmysle odôvodnenia Krajského súdu v Trnave upravil petit návrhu vo veci samej ako aj petit návrhu na vydanie predbežného opatrenia podaním zo dňa 9. 12. 2003 a žiadal, aby súd zmenu pripustil a rozhodol o vydaní predbežného opatrenia. Podaním zo dňa 28. 1. 2004 opätovne svoju žiadosť urgoval. Okresný súd Piešťany vo veci nekonal vôbec (viac ako rok), následne Okresný súd v Trnave oznámil sťažovateľovi, že vo veci bude predpokladaný termín pojednávania vytýčený na 3. štvrtrok 2005. Pod oznámením je uvedený ako zákonný sudca Mgr. V. Z. Dňa 3. 10. 2007 bolo vydané uznesenie o pripustení zmeny petitu vyšším súdnym úradníkom, teda po roku a 10 mesiacoch od presunu veci na Okresný súd v Trnave. V dôsledku zmeny zákona č. 371/2004 Z. z. (zákonom č. 511/2007 Z. z.), účinnnej od 1. 1. 2008, kedy bol opäť vytvorený Okresný súd Piešťany, sa vec opätovne vrátila Okresnému súdu Piešťany. Vo veci zákonným sudcom naďalej ostal Mgr. V. Z. Sudca vytýčil vo veci pojednávanie na deň 13. 5. 2009, teda po roku a 5 mesiacoch, čo bola vec na Okresnom súde Piešťany (pričom mal vec pridelenú už od 1. 1. 2005 na Okresnom súde v Trnave, t. j. 3,5 roka). Na tomto pojednávaní sudca ešte pred jeho otvorením spoznal v odporkyni v 1. rade svoju bývalú kolegyňu zo školského strediska Č., kde pracoval v rokoch 1979 až 1984, pričom skonštatoval, že mali na pracovisku veľmi priateľské vzťahy, boli ako jedna rodina. Právna zástupkyňa sťažovateľa vzhľadom na skutočnosť, že na pojednávaní nebol sťažovateľ prítomný a vzhľadom na sudcom uvedené skutočnosti a na okolnosť, že sudca mal pridelenú vec viac ako 3 roky, vzniesla námietku zaujatosti (čl. XVIII. sťažnosti).

Neodôvodnené prietahy v konaní vznikali aj pred rozhodnutím Okresného súdu Piešťany o nariadení predbežného opatrenia, kedy súd vo veci neodôvodnene nekonal. Po pojednávaní dňa 20. 6. 2001 súd po 8 mesiacoch vyzval sťažovateľa či trvá na návrhu a po podaní návrhu na vydanie predbežného opatrenia dňa 14. 4. 2003 sťažovateľom vytýčil pojednávanie na deň 19. 5. 2003, kde nariadil ohliadku miesta a nariadil sťažovateľovi predložiť geometrický plán. Súd nevyčkal ani do predloženia tohto plánu sťažovateľom a predbežné opatrenie zamietol.

Konanie Okresného súdu sa preto javí v tejto fáze ako neefektívne, kedy jeho úkony nemali logickú nadväznosť, pričom došlo aj k zbytočným prietahom v konaní.

Po vrátení veci Krajským súdom v Trnave na prvý stupeň sú zbytočné prieskumy v konaní evidentné a nekonanie Okresného súdu Piešťany a Okresného súdu Trnava ničím neospravedliteľné. Spočiatku sťažovateľ vedomý si toho, že dochádza k zmene v sídlach a obvodoch súdov bol k nekonaniu súdov zhovievavý. Avšak po skutočnosti, že ani na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo po 6 rokoch od posledného pojednávania sa vo veci opätovne nerozhodlo má za to, že jeho základné právo zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo vyplývajúceho z čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd boli porušené.“

Na tomto základe sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Trnava v konaní vedenom pod spis. zn. PN-12 C 20/2000 a Okresný súd Piešťany v konaní vedenom pod spis. zn. 12 C 20/00, v súčasnosti pod spis. zn. 4 C 148/2008 porušil základné právo spoločnosti A., s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod spis. zn. 4 C 148/2008 sa prikazuje konať bez zbytočných prieskumov.

3. Sťažovateľovi spoločnosti A., s. r. o. sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 5.000,- Eur, ktoré mu je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia spoločnosti A., s. r. o. vo výške 254,88 Eur na účet jej advokátky JUDr. A. D. M., so sídlom B... do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Uplatňovanú výšku finančného zadostučinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že „v čase, kedy sťažovateľ stavby kúpil, mal podnikateľské plány, ako tieto hospodárske stavby využiť. Prístup k nim bol zabezpečený spevnenými cestami, po ktorých sa chodilo. Odporkyne po tom, čo sa dozvedeli o kúpe týchto stavieb sťažovateľom, začali spochybňovať dlhoročne používané prístupové cesty a svoje pozemky oplotili.

V priestoroch, do ktorých je sťažovateľovi znemožnený prístup, sťažovateľ pred vybudovaním oplotenia a zamedzenia vstupu odporkyňami uložil viacero predmetov, tvoriacich jeho vlastníctvo, ktoré sa zrejme v dôsledku nemožnosti opraviť poškodené strechy mohli značne poškodiť, pričom výšku poškodenia sťažovateľ nemôže posúdiť pre neumožnenie prístupu.

Okresný súd Piešťany tým, že vo veci nekoná spôsobuje sťažovateľovi ďalšie škody, nakoľko sa odporkyňa netaja tým, že bez súdneho rozhodnutia sťažovateľa k stavbám nepustia. Sťažovateľ si tak nemôže plniť ani svoju povinnosť stanovenú mu § 415 OZ.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že súdne konanie bezdôvodne trvá viac ako 9 rokov, pričom tento postup súdu je neakceptovateľný. Sťažovateľ sa v dôsledku neukončeného dlhotrvajúceho súdneho konania nachádza v stave právnej neistoty.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 394/2010-30 z 20. októbra 2010 ju prijal v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 148/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 20/2000) a vo zvyšnej časti (konanie pred Okresným súdom Trnava vedené pod sp. zn. PN-12 C 20/2000) ju odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľa a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenie právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr. 637/2010 z 10. septembra 2010 bolo ústavnému doručené 17. septembra 2010, ktorého súčasťou je aj stanovisko zákonnej sudkyne. V tomto stanovisku sa uvádza:

„Z obsahu spisu a listinných dôkazov priložených k návrhu mám preukázané, že dňa 27. 3. 2000 bol na OS Piešťany doručený návrh navrhovateľa na určenie práva prechodu. Sťažovateľom je navrhovateľ. Následne boli v spise robené tieto úkony:

- návrh na OS Piešťany bol doručený dňa 27. 3. 2000 a spis bol označený sp. zn. 12 C 20/2000, bol pridelený sudcovi Mgr. M.,

- výzva OS Piešťany na odstránenie väd podania - 14. 4. 2000, ktorú výzvu navrhovateľ prevzal 20. 4. 2000 a doplnené podanie zaslal súdu dňa 2. 5. 2000,

- doplneným podaním navrhovateľ požiadal súd o poskytnutie 60 dňovej lehoty za účelom mimosúdnej dohody,

- spis bol daný sudcom na lehotu 2 mesiace,

- dňa 3. 7. 2000 opätovne navrhovateľ požiadal súd o poskytnutie 2 mesačnej lehoty za účelom mimosúdnych rokovaní,

- výzva súdu navrhovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku, prevzatá navrhovateľom dňa 12. 7. 2000,

- súdny poplatok bol uhradený dňa 17. 7. 2000 s tým, že požiadal súd o poskytnutie lehoty na riešenie veci mimosúdne, do 2. 9. 2000,

- pojednávanie dňa 18. 9. 2000, odročené na neurčito z dôvodu zabezpečenie listov vlastníctva z katastra nehnuteľnosti, kataster nehnuteľnosti požadované listiny doručil súdu dňa 28. 9. 2000,

- výzva OS zo dňa 29. 3. 2001 na predloženie resp. navrhnutie dôkazov, ktoré preukazujú skutočnosti tvrdené navrhovateľom, navrhovateľ výzvu prevzal 5. 4. 2001 a 18. 4. 2001 doručil súdu listiny, ktoré považoval za potrebné doložiť ako dôkazy,

- na deň 20. 6. 2001 bolo vytýčené pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu oboznámenia sa s výsledkami pojednávania a s dopytom na účastníkov, ak majú návrhy na doplnenie dokazovania,

- 3. 7. 2001 bol spis daný na lehotu 2 mesiace,

- 26. 2. 2002 vyzýva súd navrhovateľa, aby súdu oznámil, či trvá na podanom návrhu, 18. 3. 2002 navrhovateľ oznámil súdu, že trvá na podanom návrhu,
- vytýčené pojednávanie na deň 19. 5. 2003, pojednávanie bolo odročené na neurčito, lebo sudca oboznámil prítomných účastníkov s priebehom doterajšieho konania a právny zástupca odporcov žiadal vykonať ohliadku na mieste samom, dátum ohliadky bol stanovený na 12. 6. 2003,
- 14. 4. 2003 doručil navrhovateľ súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia,
- OS Piešťany uznesením č. k. 12 C 20/2000-170 zo dňa 13. 6. 2003 zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia, proti ktorému sa navrhovateľ odvolal a KS Trnava uznesením č. k. 11 Co 169/03-196 zrušil rozhodnutie OS Piešťany a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie,
- 12. 6. 2003 vykonaná ohliadka na mieste samom,
- navrhovateľ doručil súdu 12. 12. 2003 návrh na zmenu petitu,
- 13. 2. 2004 bola vec pridelená na vybavenie Mgr. Z., ktorý 23. 3. 2005 oznámil účastníkom konania predpokladaný termín pojednávania na 3 štvrtrok 2005,
- 10. 1. 2007 bola daná do spisu úprava na rozhodnutie o návrhu advokáta navrhovateľa, Okresný súd Trnava uznesením č. k. PN-12C20/2000-218 zo dňa 3. 10. 2007 pripustil zmenu návrhu navrhovateľa,
- 13. 5. 2009 bol vytýčený termín pojednávania, sudca Mgr. Z. na pojednávaní konštatoval, že sa pomerne blízko pozná s jednou z odporkýň, na čo bola zo strany navrhovateľa vznesená námietka zaujatosti, pojednávanie bolo odročené s tým, že spis bude zaslaný KS Trnava aby rozhodol o vznesenej námietke zaujatosti,
- 9. 6. 2009 bola zaslaná výzva navrhovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku za vznesenie námietky zaujatosti,
- KS v Trnave uznesením zo dňa 01. 07. 2009 vylúčil sudcu Mgr. Z. z prejednávania predmetnej veci,
- 3. 12. 2009 bola vec pridelená náhodným výberom sudkyňi JUDr. V. S.,
- 10. 12. 2009 bola daná výzva súdu navrhovateľovi, či trvajú na vydaní predbežného opatrenia
- 31. 12. 2009 navrhovateľ oznámil súdu, že na podanom návrhu,
- 17. 2. 2010 bolo vydané predbežné opatrenie v súlade s návrhom navrhovateľa,

- 21. 10. 2010 bolo vo veci posledné pojednávanie. “

V záverečnej časti stanoviska zákonnej sudkyne sa uvádza: „*Poukazujem na skutočnosť, k 8. 9.2010 mám v senáte spolu cca 541 vecí, z toho P: 80,C 372, Cb 35, U 24, Ps 6,... Ďalej, že agendu P (veci starostlivosti súdu o maloletých), t. j. veci, ktoré som zo zákona z dôvodu ich povahy povinná vybavovať prednostne, musím na termín vytyčovať prednostne, teraz ich mám v senáte 80. Ďalej na to, že musím priebežne ako zákonný sudca riešiť i reštančné veci, ktoré mám nie len 3 až 8 ročné, ale i 9, 10 a viacročné.*“

Predsedička okresného súdu doplnila vyjadrenie zákonnej sudkyne takto:

„*Z vyššie uvedeného vyplýva, že v období od podania návrhu dňa 27. 3. 2000 do 31. 12. 2004 bol vo veci príslušný Okresný súd Piešťany, od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2007 bol miestne príslušný Okresný súd Trnava a od 1. 1. 2008 je príslušný Okresný súd Piešťany. V období od podania návrhu do pridelenia veci druhému zákonnému sudcovi dňa 13. 2. 2004 konal plynule. Od pridelenia veci zákonnému sudcovi Mgr. V. Z. neboli vykonané žiadne procesné úkony až do 23. 3. 2005, kedy zákonný sudca oznámil účastníkom predpokladaný termín pojednávania na 3. štvrtrok 2005, ktorý však nedodržel a dňa 3. 10. 2007 vydal vyšší súdny úradník uznesenie, ktorým rozhodol o zmene návrhu. Až dňa 18. 3. 2009 Mgr. Z. nariadil termín pojednávania na 13. 5. 2009, na ktorom bola vznesená námietka zaujatosti zákonného sudcu, o ktorej rozhodol Krajský súd v Trnave uznesením zo dňa 1. 7. 2009. Od 3. 12. 2009 je v predmetnej veci zákonnou sudkyňou JUDr. V. S., ktorá koná priebežne a bez prietáhov.*

„*Obsah spisu okresného súdu vedeného vo veci, ktorý si ústavný súd vyžiadal za účelom preverenia úkonov vykonaných vo veci, potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení, a preto ich ústavný súd považuje za preukázané. Vec nie je zatiaľ právoplatne skončená.*“

Právna zástupkyňa sa k stanovisku okresného súdu po predchádzajúcej výzve ústavného súdu nevyjadрила.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2), a postup samotného súdu (3). Ústavný súd obdobne ako ESLP pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľov.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe s'ťažovateľa, ktorou sa domáha určenia, že *„právo prechodu, v rozsahu danom účelom využitia stavieb, sa vydržalo“*. Ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke nie je predmetná vec zložitá, pričom zároveň pripúšťa, že zo skutkového hľadiska ju možno považovať za zložitejšiu vzhľadom na potrebu vykonať časovo náročnejšie dokazovanie. V tejto súvislosti ale ústavný súd zdôrazňuje, že skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť neodôvodnenú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť okresného súdu v namietanom konaní.

2. Správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd hodnotí ako aktívne a súčinnosťné, s'ťažovateľ reagoval na výzvy okresného súdu, zúčastňoval sa jednotlivých pojednávaní, označoval dôkazy na preukazovanie svojich tvrdení a počas celej doby konania bol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. V správaní s'ťažovateľa teda

ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mali negatívny vplyv na postup súdu v namietanom konaní. Na druhej strane ústavný súd vzal na vedomie, že sťažovateľ v doterajšom priebehu konania predložil viacero procesných návrhov (návrh na zmenu petitu, návrh na vydanie predbežného opatrenia, námietka zaujatosti, poskytnutie času na mimosúdne urovnanie sporu), s ktorými sa vo veci konajúci súd musel vysporiadať. Na podanie týchto procesných návrhov má sťažovateľ síce právo, ale obdobie, v rámci ktorého sa s nimi musel okresný súd vysporiadať nemôže ísť na jeho ťarchu; túto skutočnosť preto ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v namietanom konaní.

Ústavný súd hodnotil postup vo veci konajúceho súdu v troch obdobiach:

- a) od podania žaloby (27. marca 2000) do 31. decembra 2004, keď bol vo veci príslušný konať okresný súd,
- b) od 1. januára 2005 do 31. decembra 2007, keď bol v dôsledku reorganizácie súdnictva vo veci príslušný konať Okresný súd Trnava,
- c) od 1. januára 2008, keď bol vo veci príslušný konať opätovne okresný súd.

Pokiaľ ide o prvé z uvedených období, zo spisu vyplýva, že v tomto období sa vo veci uskutočnili tri pojednávania, pričom až do 13. februára 2004 nedošlo k dlhodobejším obdobiam neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu. Na druhej strane ústavný súd hodnotí činnosť okresného súdu v tomto období ako neefektívnu, t. j. nesmerujúcu k meritórnemu rozhodnutiu vo veci v primeranom čase, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že jednotlivé pojednávania boli odročované na neurčito bez relevantných dôvodov, napr. pojednávanie konané 20. júna 2001 bolo odročené „... *na neurčito z dôvodu oboznámenia sa s výsledkami pojednávania...*“.

Za neefektívny považuje ústavný súd aj postup okresného súdu súvisiaci s rozhodovaním o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ktorý sťažovateľ okresnému súdu doručil 14. apríla 2003. Okresný súd o ňom rozhodol uznesením z 13. júna 2003 tak, že ho zamietol. Toto uznesenie okresného súdu krajský súd zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, pričom v konečnom dôsledku okresný súd rozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia až uznesením zo 17. februára 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. marca 2010.

V období od 1. januára 2005 do 31. decembra 2007, keď bol v dôsledku reorganizácie súdnictva vo veci príslušný konať Okresný súd Trnava, sa v sťažovateľovej veci bez ústavne akceptovateľného dôvodu v zásade nekonalo. Zákonný sudca síce už 23. marca 2005 oznámil účastníkom konania, že termín pojednávania bude určený na tretí štvrtýrok 2005, v skutočnosti sa ale v uvedenom období žiadne pojednávanie nekonalo, t. j. ústavný súd hodnotí toto obdobie ako obdobie dlhodobej neodôvodnenej nečinnosti vo veci konajúceho súdu, teda Okresného súdu Trnava. Na základe § 2 ods. 6 zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, sa od 1. januára 2008 stal vo veci vecne a miestne príslušným súdom opätovne okresný súd. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v zmysle jeho doterajšej judikatúry touto skutočnosťou prešla na okresný súd aj zodpovednosť za prípadné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému došlo v období, v ktorom bol vo veci príslušný konať Okresný súd Trnava (m. m. IV. ÚS 164/08, IV. ÚS 217/08), a preto aj nečinnosť Okresného súdu Trnava v tomto období pripísal na vrub okresnému súdu.

V období od 1. januára 2008 až do 18. marca 2009 (keď nariadil pojednávanie na 13. máj 2009) okresný súd bez relevantného dôvodu opätovne vo veci nekonal. Na pojednávaní 13. mája 2009 sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnému sudcovi, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením z 1. júla 2009 tak, že zákonného sudcu

vylúčil z prerokúvania sťažovateľovej veci. Po pridelení veci novej zákonnej sudkyňi (3. decembra 2009) okresný súd nariadil vo veci predbežné opatrenie uznesením zo 17. februára 2010 a 21. septembra 2010 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom ale okresný súd o veci sťažovateľa meritórne nerozhodol.

Ústavný súd na základe svojich zistení konštatoval, že doterajší priebeh namietaného konania je charakteristický dlhodobými obdobiami neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, ako aj jeho neefektívnej činnosti. Skutočnosť, že okresný súd vo veci samej zatiaľ meritórne nerozhodol napriek tomu, že od podania žaloby uplynulo viac ako desať rokov, je z ústavného hľadiska neakceptovateľná, a preto ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázal, aby v ďalšom období v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 148/2008 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky namietaného konania (viac ako desať rokov), období dlhodobej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu, ako aj jeho neefektívnej činnosti dospel záveru, že priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 3 000 € bude primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. A. D. M. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2009, ktorá bola 721,40 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2010. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“),

a to za každý úkon po 120,23 €, t. j. spolu v sume 240,46 €, čo spolu s režijným paušálom dvakrát po 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 254,88 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2011